

остається на рівні середини 80-х років. Практически нігде, крім столичного аеропорта «Бориспіль», суттєвої модернізації не ведеться, виключаючи мелкий текущий ремонт. Стараннями однієї з найбільш потужних вітчизняних авіакомпаній — «Дніпроавіа» — в 1995 г. була успішно проведена модернізація аероузла в Дніпропетровську. Однак як українські, так і західні авіакомпанії продовжують посилювати своє присутство в регіонах - правда, поки тільки в основній шестерці регіональних аеропортів. Одним з найбільш популярних і другим після «Борисполя» по обсягам перевезень є аеропорт «Сімферополь», який також може приймати всі типи літаків. Його основною відмінною рисою і одночасно найбільш вразливою точкою є сезонність - зимою, коли туристичні потоки в Крим падають, аеропорт живе за рахунок високої літньої виручки, наступним за перспективністю аеропортом вважається аеропорт «Одеса».

Література:

1. "AIRLINE business" – 2010 - October, December;
2. Г.А.Цхведіани. «Аеропорти України». Інтернет-видає компанія «Атланта-Капітал», 30.01.2010., <http://www.atlanta.com.ua>
3. Інтернет-версія газети «День» № 165 за 14.09.2010, <http://www.day.kiev.ua>
4. Аеропорти і маршрутні засоби.» Фінансові дані і зведені дані по перевезенню. 2008 г. Серія АФ-№ 14. ІКАО, Монреаль – 2009.
5. «Аеропорти і маршрутні засоби.» Фінансові дані і зведені дані по перевезенню. 2009 г. Статистичний збірник № 487. Серія АФ-№ 17. ІКАО, Монреаль – 2010.

д.е.н., проф. Філіпова С.В., к.е.н. Масленніков Є.І.

Сучасні підходи до використання показників поточної ліквідності в управлінні підприємством

Ринкова економіка вимагає від підприємств та інших господарюючих суб'єктів підвищення ефективності фінансової конкурентоспроможності і платоспроможності на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм та методів господарювання і управління. У таких умовах важлива роль в реалізації цієї задачі відводиться фінансовому аналізу діяльності підприємства, за допомогою якого дається об'єктивна оцінка його фінансового стану і фінансових результатів, змін в активах, власному капіталі і зобов'язаннях, обґрунтовується стратегія і тактика розвитку, уточнюються плани та управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються фінансові резерви та вивчаються шляхи їх мобілізації. Основними задачами аналізу фінансового стану підприємства є:

1. Визначення вартості майна підприємства і змін в ньому;
2. Оцінка ліквідності і фінансової стійкості підприємства;

3. Оцінка оборотності оборотного капіталу та встановлення факторів пришвидшення (уповільнення) його оборотності;

4. Вивчення стану і динаміки розрахунково-платіжної дисципліни, перевірка виконання зобов'язань по платежах в бюджет і банки;

5. Оцінка платоспроможності і кредитоспроможності, використання підприємством на кредит, забезпеченість та ефективності кредиту.

По суті, це – критерії оцінки ефективності діяльності підприємства, так як зазвичай характеризують ступінь досягнення головної цілі його діяльності у зіставленні із здійсненими витратами.

Критерій оцінки ефективності діяльності підприємства є основним інструментом при вирішенні будь-якої практичної задачі. Все що покращує його значення, розглядається як прийнятне для підприємства. Все що погіршує значення критеріїв, повинно відкидатися.

В даний час не існує задовільних теорій, що визначають поняття життєздатності підприємства та пояснюючих на рівні формальних економіко-математичних викладень розвиток процесу втрати життєздатності та наступну загибель підприємства. Немає науково обгрунтованої відповіді на принципове питання: що слід рахувати закінченням життя підприємства - повну втрату ним майна, або втрату персоналу, або припинення отримання позитивного фінансового результату, або припинення випуску продукції, або його ліквідацію як юридичної особи. Кожен дослідник має свою відповідь на це запитання.

На нашу думку, у найбільшій мірі змісту категорії «втрати підприємством життєздатності» відповідає його ліквідація як юридичної особи.

Дійсно, у результаті реалізації ліквідаційної процедури підприємство зникає не тільки як юридичний суб'єкт, але й як майновий комплекс та виробнича одиниця. Слід відмітити, що запропонований підхід є найлогічнішим та відповідає офіційній цільовій спрямованості процедури ліквідації. Однак він не єдиний та всеосяжний. Наприклад, у тіньовій економіці можна знайти чимало прикладів, коли підприємства, що не оформлені юридично, мають значне майно та функціонують з високою ефективністю.

Слід виділити неекономічні та економічні причини ліквідації підприємства як юридичної особи.

Неекономічні причини встановлені Господарським кодексом України. До них відносяться, наприклад, закінчення строку, на який було створено юридичну особу, ведення діяльності, забороненою законом та ін.

Основні серед економічних причин:

- 1) ліквідація підприємства зважаючи на його економічну неефективність;
- 2) ліквідація підприємства зважаючи на його банкрутство.

Рішення про ліквідацію неефективного підприємства приймається, як правило, його власником і здійснюється у відповідності з процедурами, передбаченими Господарським кодексом України.

Проте найчастіше підприємства ліквідуються внаслідок їх банкрутства. Жодне з них не застраховане від цієї процедури. В умовах ринку банкрутство – це спосіб

самоочищення економіки, результатом природного відбору. Ліквідуються близько 80% підприємств, по відношенню до яких застосовується закон України «Про банкрутство».

В современной практике финансово-хозяйственной деятельности зарубежных фирм для оценки вероятности банкротства наиболее широкое применение получили модели, разработанные Э. Альтманом и У. Бивером. Наиболее простой из методик диагностики банкротства является двухфакторная математическая модель, при построении которой учитывается всего два показателя: коэффициент текущей ликвидности и удельный вес заёмных средств в пассивах [1].

В 1978 году, Э. Альтман разработал подобную, но более точную модель, позволяющую прогнозировать банкротство на горизонте в пять лет с точностью в семьдесят процентов [2, 3, 4].

В этой модели используются следующие показатели:

- рентабельность активов;
- динамика прибыли;
- коэффициент покрытия процентов;
- отношение накопленной прибыли к активам;
- коэффициент текущей ликвидности;
- доля собственных средств в пассивах;
- стоимость активов предприятия.

У. Бивер предложил пятифакторную систему для оценки финансового состояния предприятия с целью диагностики банкротства, содержащую следующие индикаторы:

- рентабельность активов;
- удельный вес заёмных средств в пассивах;
- коэффициент текущей ликвидности;
- доля чистого оборотного капитала в активах;
- коэффициент Бивера = (чистая прибыль + амортизация) / заёмные средства.

Р.С. Сайфуллин и Г.Г. Кадыков предложили использовать для оценки финансового состояния предприятий рейтинговое число. [5]

- $R = 2K_0 + 0,1K_{тл} + 0,08K_i + 0,45K_m + K_{пр}$,
- где K_0 — коэффициент обеспеченности собственными средствами;
- $K_{тл}$ — коэффициент текущей ликвидности;
- K_i — коэффициент оборачиваемости активов;
- K_m — коммерческая маржа (рентабельность реализации).

У відповідності до Закону України «Про банкрутство» ознакою банкрутства вважається неспроможність підприємства задовольнити потреби кредиторів по грошовим зобов'язанням та (або) виконати обов'язки по виплаті обов'язкових платежів, якщо відповідні зобов'язання та (або) обов'язки не виконані ним на протязі трьох місяців з моменту настання дати їх виконання. До складу грошових зобов'язань включається заборгованість за передані товари, виконані роботи, надані послуги, суми позик з врахуванням відсотків, заборгованість по сплаті податків і внесків до позабюджетних фондів. Не враховуються нараховані штрафні санкції, зобов'язання

перед громадянами за спричинення шкоди їх життю і здоров'ю, а також по виплаті авторської винагороди, зобов'язання по виплаті дивідендів засновникам.

Сформульоване в законі і приведене вище визначення ознаки неспроможності можна описати аналітичною формулою:

$$K_n = Ad / O_n < 1,$$

де O_n – вартість боргів підприємства, що підлягають погашенню, грн.;

Ad – сума грошових коштів та інших активів, які повинні бути передані кредиторам у погашення боргів перед ними, грн.

Видно, що у формулі 1.1 вартість зобов'язань протиставляється вартості активів. По суті, ця модель є показником ліквідності.

Втрата ліквідності підприємства є безпосередньою причиною його банкрутства. Якщо підприємство неліквідне, тобто неплатоспроможне протягом довгого часу, то за пропозицією органів управління підприємством або кредиторів оголошується конкурсне виробництво, тобто судовий розгляд про спроможність підприємства.

В багатьох дослідженнях розглядаються два основних аспекти втрати ліквідності підприємства: фінансовий та економічний.

Фінансовий аспект проблеми пов'язаний з такими факторами, як регулювання потоків грошових коштів, грошова дисципліна та інші. Економічний аспект проблеми пов'язаний з поясненням економічних причин втрати ліквідності.

Спроби наукового доказу зв'язку збитковості і низької ліквідності можна знайти в різних роботах. Їх автори показують, як у результаті збиткової діяльності погіршується структура бухгалтерського балансу, що автоматично позначається на рівні показників ліквідності, які розраховуються на його основі. Необхідність аналізу стану ліквідності підприємств у ринкових умовах зумовлюється насамперед тим, що жодне з них у цих умовах не гарантоване від банкрутства - становища, коли воно не може розрахуватися за своїми боргами і зазнає фінансового краху.

Із сказаного видно, що збереження ліквідності являє собою важливу умову нормальної діяльності підприємства, основним напрямом протидії банкрутству.

Поняття "ліквідність" трактується як легкість реалізації, продаж, перетворення матеріальних цінностей в гроші. Ліквідність активів є основою фінансової характеристики платоспроможності господарюючого суб'єкта. Для досягнення високого рівня життєздатності в умовах ринку суб'єкти господарювання повинні підтримувати достатню платоспроможність, що виражається через ліквідність його балансу.

Ліквідністю називають спроможність цінностей перетворюватись в гроші. Останні вважаються абсолютно ліквідними коштами. У ліквідності, як у медалі, дві сторони. З одної сторони, це величина, зворотня по відношенню до часу, необхідному для швидкого продажу активу по данній ціні. З іншого боку, це сума, яку можна за нього виручити. Ці сторони, безумовно, взаємозв'язані: якщо ви бажаєте отримати велику суму за свій товар (послугу), потрібно затратити більше часу на пошуки

кращого покупця. Але інколи кошти потрібні терміново для рішення проблеми або ж для вложення в більш вигідну справу. Тоді потрібно поступитись в ціні і отримати вигоду в часі.

Платоспроможність - це наявність у підприємства засобів, розміщених в активі балансу для сплати всіх зовнішніх боргів як по короткотермінових, так і по довготермінових зобов'язаннях при одночасному забезпеченні безперервного здійснення процесу виробництва та реалізації. Платоспроможність підприємства оцінюється на певну дату по даних балансу і бухгалтерського обліку. Ця оцінка суб'єктивна і може бути виконана з різноманітним ступенем точності.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється шляхом порівняння засобів по активу, що згруповані за ступенем їх ліквідності і розміщені в порядку зменшення ліквідності, з зобов'язаннями по пасиву, що згруповані за термінам їх погашення і розташовані в порядку зростання термінів. Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки наведених груп по активу і пасиву.

Зіставлення найбільш ліквідних засобів і активів, які швидко реалізуються, з найбільш негативними зобов'язаннями і короткостроковими пасивами дозволяє виявити поточну ліквідність. Зіставлення активів, що реалізуються, з довгостроковими і середньостроковими пасивами дозволяє виявити ліквідність, що може виникнути в майбутньому.

Поточна ліквідність свідчить про платоспроможність або неплатоспроможність найближчим часом. Майбутня ліквідність є прогнозом платоспроможності на основі порівняння майбутніх надходжень і платежів. Оскільки у відповідних групах активу і пасиву представлена лише частина цих надходжень і платежів, то прогноз платоспроможності є приблизним.

Так як категорія ліквідності особливо важлива для забезпечення життєздатності підприємства необхідно створити методологію управління ліквідністю, тому що «методологія у широкому сенсі створює необхідний компонент будь-якої діяльності, оскільки остання стає предметом пізнання, вивчення та раціоналізації». У вузькому сенсі під методологією розуміється збирання методів, вживаних у будь-якій науці. Методи управління поточною ліквідністю підприємства повинні бути особливим розділом загальної методології.

Проте, як свідчать дослідження, методичні підходи до оцінки рівня ліквідності балансу суб'єктів господарювання є недостатніми, що може призвести до прийняття неефективних управлінських рішень, тому аналізована проблема потребує проведення подальших наукових досліджень.

Література:

1. Крюков А.Ф., Егорычев И.Г. Анализ методик прогнозирования кризисной ситуации коммерческих организаций с использованием финансовых индикаторов, Менеджмент в России и за рубежом №2 / 2001.
2. Антикризисное управление. Учебное пособие для технических вузов/под ред. Минаева Е.С. и Панагушина В.П. — М.: Приор, 1998.;

3. Федотова М.А. Как оценить финансовую устойчивость предприятия.//Финансы. — 1995. — № 6.
4. Altman E.I., Haldeman R.G., Narayanan P. Zeta Analysis: A New Model to Identify Bankruptcy Risk of Corporation.//Journal of Banking and Finance, June 1977.
5. (Антикризисное управление. Учебное пособие для технических вузов/под ред. Минаева Е.С. и Панагушина В.П. — М.: Приор, 1998.

Ханєвич Н.В.

Дослідження організації обліку податкових надходжень

Податки є основним джерелом наповнення бюджету усіх рівнів. Введення податків відбувається на основі законів, які в обов'язковому порядку передбачають такі елементи, як суб'єкт податків, ставки податків та строки сплати податків. Визначення цих елементів у законі зобов'язує платника до його виконання щодо забезпечення сплати податків до бюджету.

Податки в Україні є основним видом державного доходу. Протягом останніх десяти років в загальних обсягах доходів державного бюджету країни більш ніж п'ятдесят відсотків належить саме податковим надходженням бюджету. З кожним роком їх питома вага в загальній сумі бюджетних надходжень зростає, що свідчить про значну залежність нашої країни від суми податків, яка буде мобілізована як на загальнонаціональному рівні, так і на рівні місцевого самоврядування.

Ведення обліку податків є одним із способів податкового контролю. Облік податків ведеться з метою створення умов для здійснення органами державної податкової служби контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства.

Для забезпечення контролю за повнотою та своєчасністю розрахунків платників з бюджетом за податками, зборами (обов'язковими платежами) органи державної податкової служби проводять оперативний облік надходжень платежів згідно з кодами бюджетної класифікації за доходами на підставі документів від органів Державного казначейства України та інших установ згідно з чинними порядками передачі інформації.

Суми нарахованих (сплачених) платежів за результатами документальних та/або камеральних перевірок, пені та штрафних (фінансових) санкцій обліковуються за тими самими кодами бюджетної класифікації, що й податки, збори (обов'язкові платежі), за якими здійснено такі нарахування (сплата).

Дані про надходження платежів до бюджету відображаються органом державної податкової служби в особових рахунках платників і в реєстрі надходжень та повернень у день отримання від органів Державного казначейства України відомостей про зарахування та повернення надміру сплачених платежів у вигляді електронного реєстру розрахункових документів.